

Aba-Novák Vilmos (1894-1941)

Útépités / Igali verőfény/ 1926

Olaj, vászon 96 x 69 cm

Jelezve jobbra lent: Aba-Novák

Irodalom

- B. Supka Magdolna: Aba-Novák Vilmos Budapest, 1966.

Kiállítás:

- Az Ernst-Múzeum kiállításai LXXXVIII. Csoportkiállítás. 1927. február, 147. tétel
- Jankay Tibor festőművész hagyatéka Bemutató kiállítás 1997. szept.-okt. Békéscsaba, Megyei Könyvtár, katalógus szám nélkül, reprodukálva

Proveniencia:

- Jankay Tibor (1899-1994) festőművész hagyatékából, a békéscsabai Jankay Tibor Művészeti Közalapítvány tulajdonából)

Aba-Novák Vilmos 1926-tól kezdve több nyarat is a Somogy megyei Igalon töltött Barcsay Jenő, Patkó Károly, Mattioni Eszter és sok más festő társaságában, Dr. Baumgartner Sándor vendégszeretetéet élvezve. *"Most Somogyban élek, Igalon, itt földszintes hegyek vannak, erdős dombok. Nagy a por. Ez a karaktere a vidéknek. Nekem ez igen tetszik: a por verekszik a fényvel, és a színek, és színek megint!"* írja Aba-Novák egy 1927-es levelében. Igali korszakának olyan fő művein, mint a *Gémeskút*, *Cséplés*, *Bánya* című képeken is hasonló témával és hasonló megoldásokkal találkozunk. Munkások, aratók, kubikosok jelennek meg a szikrázóan napos tájban. A vakító fény és a vibrálóan erős színek hatására a motívumok szinte föloldódnak ebben a fényözönben. Igali képeinek stílusa Barcsay Jenő pontos megfigyelése szerint, Egry József szintén ekkoriban kialakuló érzékeny fényfestészetével mutat rokonságot, Aba-Novák művei azonban, épp az olajtechnika miatt, kevésbé áttetsző hatásúak. Földközeli, valóságosabb festészet ez, Aba-Novák témáiban is több az elbeszélő, sőt olykor zsánerszerű elem.

Igali korszakában alakul ki Aba-Nováknál az a jellegzetes kompozíciós séma, amely a közvetlenül ezt követő római periódusát, majd nagy falképeink stílusát is jellemzi majd: a csaknem felülnézeti perspektíva, a képszelek között kanyargó képzeletbeli spirális mentén fölfűzött motívumokkal, szinte kiterítve a látványt a kép síkjára. Ez a kompozíciós forma kiválóan alkalmasnak bizonyult arra, hogy az Aba-Novák számára mindig oly fontos elbeszélő tartalmakat maradéktalanul meg tudja jeleníteni.

A festmény minden bizonnyal azonos a művész harmadik nagy kiállításának, az Ernst-Múzeumban 1927 februárjában rendezett csoportkiállításnak 147-es katalógusszám alatt jelzett tételével, a 400 pengős *Útépités* című olajfest-

Bánya 1927 körül

ménnyel. A szemmel láthatóan nyári kompozíciónak tehát még az előző évben, 1926 nyarán kellett készülnie. A festményt Jankay Tibor hagyatékában vettük leltárba. Jankay már az 1920-as évektől rendszeresen kiállított az Ernst-Múzeum tárlatain. Bár többnyire Békéscsabán élt, 1927-ben bizonyosan megfordult Budapesten. Nagyon valószínű, hogy ekkor kerülhetett a birtokába Aba-Novák képe. Jankay hatalmas, közel nyolcvan évet átfogó életműve szinte hiánytalanul egyben maradt a művész kaliforniai otthonában. Ez az óriási hagyaték csupán 1997 nyarán érkezett haza, s az ebből összeállított bemutató kiállítás készítése közben fedeztük csak fel, hogy ez a kiváló mű nem Jankay munkája. Jankay életművének, különleges műgyűjteményének, s óriási könyvtárának örököse Békéscsaba, a művész szülővárosa. A hagyatékot gondozó Jankay Tibor Művészeti Közalapítvány feladata, hogy mind az életműnek, mind a műgyűjteménynek méltó múzeumi elhelyezést biztosítson. E mű leendő tulajdonosa nemcsak Aba-Novák egy ragyogó képének örülhet, de a mű vételárával egy új kulturális intézmény létrejöttét is elősegíti.

B.G.